

PM till utbildningsmaterial om Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar

Modul 07: Informationsdelning och lägesbild

Utbildningsmaterialet är tänkt att vara ett stöd till dig som ska planera och genomföra utbildningar i ämnesområden kopplade till Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Materialet är tänkt att användas i sammanhang där deltagare från flera olika organisationer medverkar, t.ex. på lokala och regionala samverkanskurser med ett brett deltagande från samverkande aktörer. Materialet kan även användas internt i egen organisation.

Tidsåtgång: 3,5 timmar inklusive raster

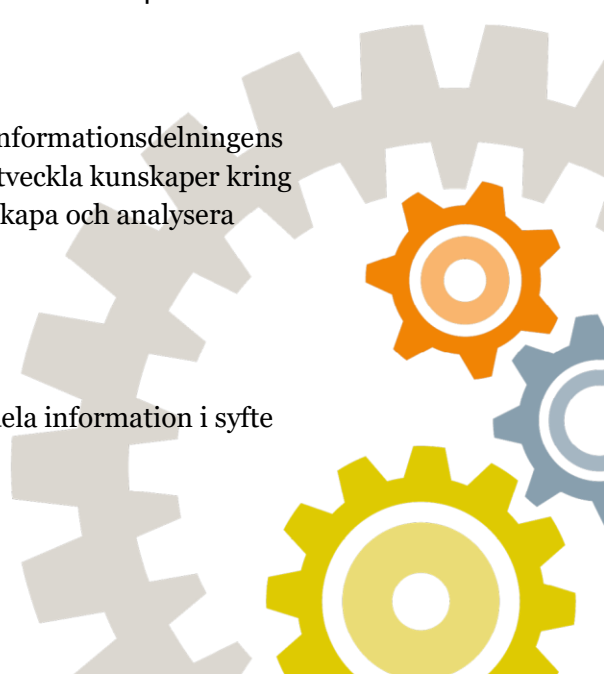
Målgrupp: Aktörer med ansvar för samhällsskydd och beredskap på lokal, regional och nationell nivå.

Förkunskaper: För att du ska kunna tillgodogöra dig modulens innehåll bör du ha grundläggande kunskaper om den svenska modellen för hantering av samhällsstörningar, aktörers roller och ansvar, aktörsgemensamma former och kriskommunikation. Antingen via att du deltagit i modulerna 01-04 eller att du förvärvat motsvarande kunskaper på annat sätt.

Syfte: Utveckla dina kunskaper om och förståelse för informationsdelningens roll vid samhällsstörningar. Syftet är också att du ska utveckla kunskaper kring lägesbilders syfte och innehåll, samt om processen att skapa och analysera samlade lägesbilder.

Kunskapsmål:

- Beskriva förutsättningar och arbetssätt för att dela information i syfte att skapa och dela lägesbilder.

- Redogöra för olika arbetssätt för att skapa och dokumentera lägesbilder
- Beskriva olika analysmodeller för lägesbilder.

Metod: Föreläsningsavsnitt utifrån modulens powerpointpresentation, enskilda uppgifter, gruppdiskussioner och kortfilmer.

Genomförare: den som planerar och genomför modulen.

Förberedelser för genomförare: www.msb.se/samverkanledning, här finns material om Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Läs kap 14-15 (sid 99-145) om informationsdelning och lägesbild i boken ”*Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*”.

Välj ett scenario som ska användas som utgångspunkt i diskussioner och grupparbete. Du får gärna använda dig av något scenario som berör flera aktörer (aktuell händelse, från risk- och sårbarhetsanalyser, tidningsartikel etc.).

I tillhörande powerpointpresentation beskrivs syftet med uppgiften eller momentet, se i anteckningsvyn. I presentationen finns det länkar till filmer som ligger på MSB:s Youtube-kanal. På Youtube finns det också extramaterial i form av filmer som du kan välja att visa om du vill.

Möblera lokalen i öar med fyra till fem personer per ö/grupp med syfte att snabbt starta upp gruppdiskussioner. Tänk på att mixa grupperna så att olika aktörer representeras.

Längst ner i denna PM finns ett förslag på utvärderingsfrågor av utbildningen.

Förberedelser för deltagare: Syftet med förberedelserna är att deltagarna ska kunna ta del av utbildningen på ett bra sätt och därmed uppnå målen.

Hemuppgift som ska skickas ut i god tid innan genomförandet:

Läs ”*Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar – sammanfattning*” (MSB780)

Läs i boken ”*Gemensamma grunder vid samverkan och ledning vid samhällsstörningar*” (MSB777) om informationsdelning och lägesbild; sida 99-145.

Program:

1. Inledning - 15 min

Inled med att visa utbildningsmodulerna, syftet, målen med denna modul och program. Gör en kort presentation av genomförare och deltagare (namn, organisation och arbetsuppgifter vid en samhällsstörning), bild 1-6.

Presentera även, mycket kort, det scenario som ska användas som utgångspunkt i diskussioner och grupparbete kring lägesbild, bild 7.

2. Informationsdelning vid samhällsstörningar – 40 min

Inled med att föreläsa kring bild 8 och visa därefter filmen [Informationsdelning – en förutsättning för att skapa lägesbild](#) där Jonas Landgren, forskare på Chalmers Tekniska Högskola, berättar om ett antal rekommenderade arbetssätt som främjar effektiv informationsdelning mellan aktörer vid hanteringen av samhällsstörningar (längd: 5:20).

Fortsätt sedan med att föreläsa utifrån bild 9-10, ca 10 min.

Diskussionsövning - bild 11:

Låt deltagarna diskutera parvis kring frågeställningen; *Vilka utmaningar kan uppstå vid informationsdelning mellan aktörer i samband med samhällsstörningar?*

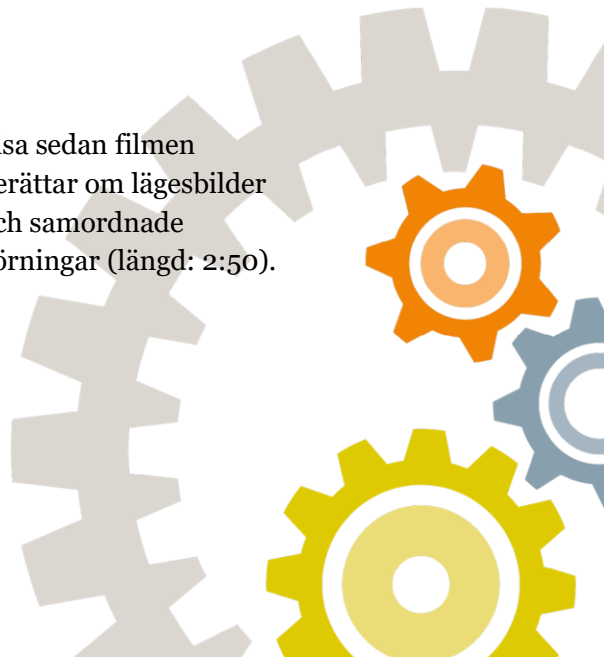
Skriv ner på post-it lappar (en utmaning per lapp) och sätt upp på vägg. Parvis diskussion 5 min + summering i helgrupp 10 min.

3. Paus – 15 min

4. Lägesbild – 45 min

Introducera ämnet lägesbild med hjälp av bild 12 och visa sedan filmen [Lägesbilder ger bättre överblick](#), där Jonas Landgren berättar om lägesbilder och vad de bör innehålla för att kunna vidta lämpliga och samordnade åtgärder, enskilt eller aktörsgemensamt vid samhällsstörningar (längd: 2:50).

Fortsätt sedan med att föreläsa utifrån bild 13.

Diskussionsövning, bild 14:

Ge deltagarna i uppgift att reflektera enskilt under 5 minuter kring frågan *Utifrån det givna scenariot, vad är intressant för vår organisation att känna till? D.v.s. vilka aspekter bör vår lägesbild innehålla?*

Skriv ner på post-it lappar (en aspekt per lapp). Låt sedan deltagarna diskutera parvis 5-10 minuter. Avsluta övningen med att alla lappar sätts upp på whiteboard/vägg. I det här läget är det inte nödvändigt med summering i helgrupp, utan arbetet fortsätter på samma tema under punkt 5 (grupparbete).

5. Föreläsning om samlad lägesbild

Föreläs om samlad lägesbild utifrån bild 15-17, ca 15 min.

6. Grupparbete kring samlad lägesbild – 45 min

Introduktion till uppgiften (5 min):

Varje grupp (bordsvis) får reflektera kring samlad lägesbild utifrån det givna scenariot. En samlad lägesbild består av ett urval av information från aktörernas respektive lägesbilder. Innan diskussionerna börjar, var noga med att klargöra vilken nivå och fokus som gruppen har under arbetet (t.ex. stöd till inriktnings- och samordningsfunktionen i en kommun eller länsstyrelse).

Grupparbete (25 min). Använd följande arbetsgång:

- Formulera syftet med den samlade lägesbilden – varför tas den fram?*
- Ange målgrupp – vem ska ta del av den samlade lägesbilden?*
- Ge exempel på vad en samlad bild skulle kunna innehålla utifrån det givna scenariot.*

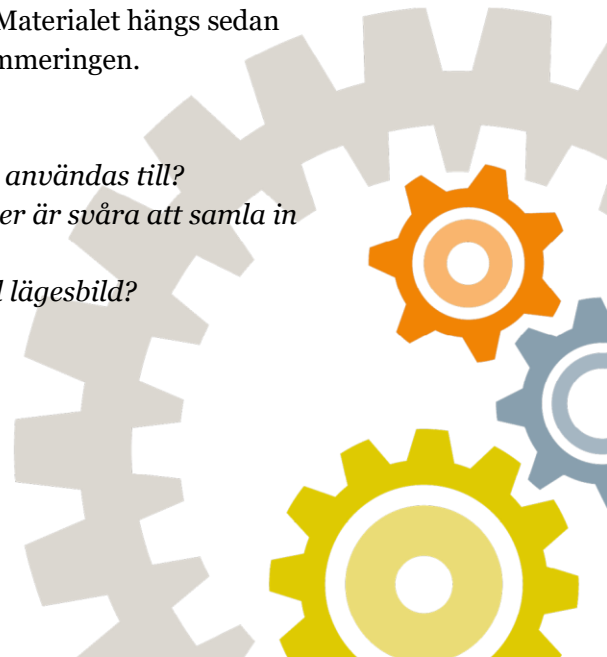
Använd tabellen på bild 13 som mall och ta hjälp av post-it lapparna som sattes upp på whiteboard/vägg under föregående pass.

Grupperna dokumenterar sitt arbete på blädderblock. Materialet hängs sedan upp på väggarna i samband med den gemensamma summeringen.

Gemensam summering och diskussion (15 min):

- Vad är syftet med en samlad lägesbild, vad ska den användas till?*
- Finns det perspektiv som man riskerar att missa eller är svåra att samla in information kring?*
- Vilka andra utmaningar finns i arbetet med samlad lägesbild?*

7. Paus – 5 min

8. Lägesanalys – 20 min

Föreläs kring bild 19 som en introduktion till ämnet lägesbild.

Visa filmen [Analysmodeller för lägesbilder](#) där Jonas Landgren berättar om olika modeller för lägesanalys för att underlätta bedömningen av en händelse och dess konsekvenser (längd: 3:00).

Avsluta passet med att förstärka det Jonas sa i filmen, genom att visa tre modeller för lägesanalys, bild 20-22.

9. Reflektion – 15 min

Inled denna del med att förstärka modulens fokus, bild 23.

Tre viktigaste budskapen

Skapa förutsättningar för informationsdelning – hög tillgänglighet, kontaktvägar etc.

Syftet med lägesbild är att skapa överblick över de, för aktören, särskilt viktiga aspekterna av den inträffade samhällsstörningen.

Lägesanalys är en organiserad aktivitet som utgår från information i lägesbilder och syftar till att underlätta bedömningar av konsekvenser och behov.

Återkoppla till målen:

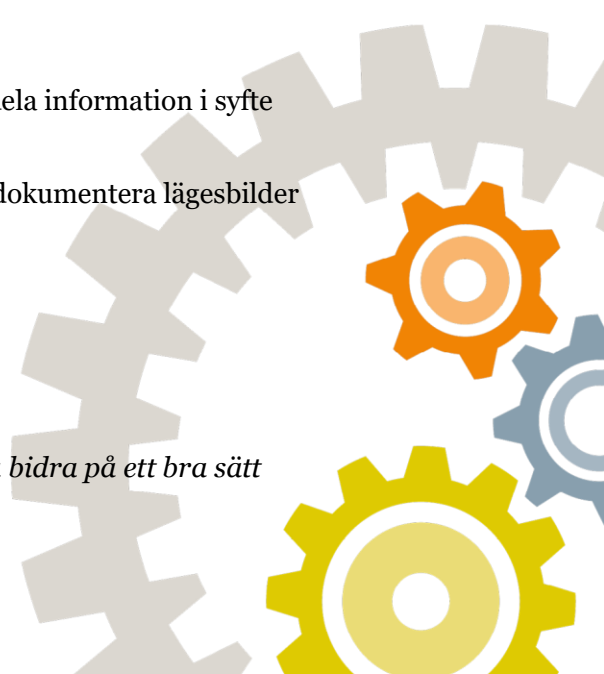
Kunskapsmål:

- Beskriva förutsättningar och arbetssätt för att dela information i syfte att skapa och dela lägesbilder.
- Redogöra för olika arbetssätt för att skapa och dokumentera lägesbilder
- Beskriva olika analysmodeller för lägesbilder.

Låt deltagarna fundera enskilt i 5 min utifrån frågorna:

–Vad tar jag med mig?

–Vad behöver vi göra i vår organisation för att kunna bidra på ett bra sätt till aktörsgemensamma former?

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Låt deltagarna därefter diskutera i mindre grupper (4-5 personer) i ca 5 min vad man kommit fram till.

10. Avslutning – 10 min

Tillbakablick på modulerna.

Läs mer, tips om material etc.

Presentation av MSB:s stöd, msb.se/samverkanledning, msb.se/utbildning

Ytterligare material kring lägesbild och informationsdelning

Nedan finner du ytterligare material kring lägesbild och informationsdelning som du som genomförare kan ta del av innan utbildningen, alternativt visa i samband med eventuella diskussioner eller frågor under utbildningen.

Samverkanskonferenser

Jonas Landgren, forskare på Chalmers Tekniska Högskola, berättar om betydelsen av strukturerade samverkanskonferenser för att underlätta utbyte av information mellan aktörer vid samhällsstörningar

[Samverkanskonferenser](#)

Lägesbilder - Att skapa och analysera lägesbilder vid samhällsstörningar

Boken syftar till att öka kunskapen kring begreppet lägesbild och hur lägesbilder kan användas i samband med samhällsstörningar. Ambitionen är att ge fördjupad kunskap genom teoretisk förankring samt praktikbaserade insikter kring de utmaningar som är förknippade med att skapa lägesbilder.

Landgren, J., Borglund, E. (2014). *Lägesbilder - Att skapa och analysera lägesbilder vid samhällsstörningar*, publ MSB770

Utvärderingsfrågor

1. Hur har utbildningens innehåll bidragit till att uppnå målen?
2. Hur har arbetsmetoderna bidragit till att uppnå målen?
3. Hur har föreläsarna bidragit till att uppnå målen?
4. Förslag till förändringar
5. Utifrån ditt perspektiv, vad behöver utvecklas i egen organisation respektive i aktörsgemensamma former?

